

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет романо-германської філології
Кафедра лінгвістики та перекладу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
Наталія ВІННІКОВА

Наталія Віннікова _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГЕРМАНІСТИКИ

для аспірантів

спеціальності 035 Філологія
освітнього рівня третього (освітньо-наукового)
освітньо-наукової програми «Філологія»

Київ – 2024

Розробник:

Колесник Олександр Сергійович, доктор філологічних наук, професор кафедри германської філології.

Буніятова Ізабела Рафаїлівна, доктор філологічних наук, професор кафедри лінгвістики та перекладу факультету романо-германської філології Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Буніятова Ізабела Рафаїлівна, доктор філологічних наук, професор кафедри лінгвістики та перекладу факультету романо-германської філології Київського університету імені Бориса Грінченка

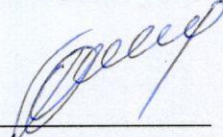
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри лінгвістики та перекладу

Протокол від 30.08.2023 № 1

Завідувач кафедри Андрій КОЗАЧОК

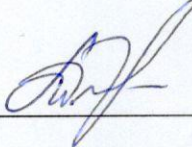
Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Філологія»

30.08.2023

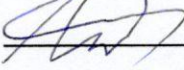
Гарант освітньої (освітньо-наукової) програми Олена БРОВКО

Робочу програму перевірено

30.08.2023

Завідувач аспірантури, докторантури Ілона ТРИГУБ

Пролонговано:

на 2024/2025 н.р. (*Козачок А.*) “31” 08 2024 р., протокол № 7

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) “__” 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) “__” 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) “__” 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	Заочна
Вид дисципліни	Вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	5 / 150	
Рік навчання	2	2
Семестр	3	3
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	5	5
Обсяг годин, в тому числі:	150	150
Аудиторні	40	20
Модульний контроль	10	-
Самостійна робота	100	130
Форма семестрового контролю	Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

«Актуальні питання германістики» є складовою частиною вибіркового блоку «Германські мови» галузевих (спеціальних) компетентностей вибіркової частини освітньої програми здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної підготовки фахівців вищої кваліфікації, зокрема теоретичне та практичне оволодіння майбутніми науковцями основами знань із загального мовознавства, історії лінгвістичних учень, генеративної і когнітивної лінгвістики, лінгвокультурології, дискурс-аналізу, лінгвосеміотики, формування і вдосконалення компетенцій, пов'язаних із пошуком та інтерпретацією емпіричного матеріалу із джерел різної природи (друкованих, електронних, аудіальних тощо) германськими мовами.

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні у здобувачів наукового ступеня *доктора філософії* уявлення про актуальне у XXI ст. коло областей розвідок, методологію, методи дослідження та інтерпретативні техніки, притаманні різним парадигмам сучасного мовознавства, що використовуються для аналізу та інтерпретації мовних і мовленнєвих явищ, реалізованих засобами германських мов.

Завдання навчальної дисципліни «Актуальні питання германістики» відповідно до загальних та фахових компетентностей, вказаних у програмі як ЗК та ФК:

- визначити особливості сучасного розуміння "германістики" у контексті сучасних мовознавчих студій;

- схарактеризувати контури мовознавчих парадигм і визначити їхні "точки дотику", а також їхній зв'язок з іншими галузями мовознавства;
- формувати уявлення про універсалії поступу відкритих систем у контексті аналізу та інтерпретації вербальних феноменів різної природи, дотичних до творення і розвитку лінгвокультур германських етносів;
- ознайомлення здобувачів із завданнями, принципами, методами дослідження у когнітивній лінгвістиці;
- формування здатності здійснювати аналіз мовних знаків і знакових конструктів, відібраних з текстів германськими мовами, на морфонологічному, лексичному, синтаксичному рівнях;
- міждисциплінарна лінгво-універсологічна інтерпретація результатів емпіричного дослідження;
- розвиток у аспірантів умінь працювати з текстами і дискурсивними конструктами з використанням лексикографічних джерел і мовних корпусів;
- розвиток у аспірантів умінь використовувати дані, отримані при аналізі матеріалу з германських мов, у власних дослідженнях.

У процесі вивчення курсу важливо орієнтуватись на **засвоєння знань**, що стосуються таких понять: мова, код, система, культура і лінгвокультура, мова як багатофункціональна відкрита система, специфіка мислення людини, універсалії, категоризація, процеси первинної та вторинної номінації, граматична система, лексична система, етимологія та внутрішня форма слова, трансформації мовних знаків.

У ході семінарських занять передбачено проведення дискусій на основі обговорення результатів індивідуальних творчих проєктів, а також обговорення множинних інтерпретацій фрагментів текстів і різножанрових дискурсивних фрагментів германськими мовами.

Під час лекційних і практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи аспіранти набувають таких загальних і фахових компетентностей, позначених як ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК8, ЗК9 та СК1, СК2, СК3, СК4, СК5, СК8:

Інтегральна компетентність – здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у професійній та/або дослідницько-інноваційній діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності:

ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до
-----	--

	генерування та обґрунтування нових ідей.
ЗК2	Здатність до пошуку, обробки, систематизації, аналізу та критичної оцінки інформації з різних джерел; критичного мислення; аналізу міждисциплінарних явищ та процесів; розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності; реалізації власного аксіологічного та наукового потенціалу.
ЗК3	Здатність ефективно застосовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології.
ЗК8	Здатність до громадянської та соціальної активності й відповідальності.
ЗК9	Усвідомлення суспільної ваги моральних, культурних, наукових цінностей і шляхів їх збереження та примноження.

Фахові компетентності:

СК1	Засвоєння й осмислення основних наукових концепцій, історії розвитку та сучасного стану філологічних знань, актуальних теоретичних і практичних проблем. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних принципів і знань та на основі відповідних загальнонаукових методів.
СК2	Здатність планувати, обґрунтовувати та оцінювати філологічне дослідження та передбачати його результати.
СК3	Здатність збирати дані для філологічного дослідження, науково систематизувати, аналізувати та інтерпретувати філологічні явища.
СК4	Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології з використанням теоретичних та експериментальних методів.
СК5	Здатність оперувати ґрунтовними лінгвістичними знаннями, зокрема в сфері лінгвостеміотики, концептології, контрастивної лінгвістики, семантики; застосовувати різні види лінгвістичного аналізу.
СК8	Здатність планувати і здійснювати комплексні наукові дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання, зокрема у міждисциплінарних напрямках; планувати, тактично й стратегічно організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у

галузі філології; здійснювати проєктну діяльність на засадах лідерства.

3. Результати навчання за дисципліною

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання:

РН1 – демонструвати знання в галузі гуманітаристики, зокрема філології: глибоке розуміння ролі науки, освіти і культури в розвитку цивілізації; знання філософії та методології науки; застосування філософських ідей і концепцій у власних дослідженнях; знання структури, форм і методів наукового пізнання, їхньої еволюції, методології наукових досліджень;

РН2 – виявляти глибокі теоретичні знання в обсязі, необхідному для розв’язання професійних і науково-дослідних завдань, зокрема: основних класичних і новітніх філологічних концепцій; фундаментальних праць з обраного напрямку дослідження; змісту теоретичних і прикладних філологічних дисциплін; теоретичних і практичних проблем у галузі дослідження;

РН7 – складати, обґрунтовувати та оцінювати план і дизайн філологічного дослідження, передбачати його результати; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, наявні літературні дані;

РН15 – професійно, аргументовано, етично виважено і соціально відповідально пояснювати сутність конкретних філологічних явищ та пов’язаних з ними наукових проблем, висловлювати власну думку щодо них;

РН16 – критично оцінювати наукові філологічні напрями, школи, підходи і методи на основі їх аналізу, порівняння та класифікації.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин				
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Самостійна робота
Змістовий модуль І. СУЧАСНА ТЕОРЕТИЧНА ЛІНГВІСТИКА						
1.	Лінгвістика як наука: предмет дослідження, традиційні школи. Основні теоретичні парадигми ХХ-ХХІ ст.: структурна, генеративна, когнітивна, комунікативна.	10	2	4		8
2.	Поняття лінгвометодології: наукова парадигма (Т.Кун), епістема (М.Фуко), нормальна наука, наукова революція. Історія лінгвістичної науки як зміни парадигм.	12	4	2	2	8
3.	Порівняльне мовознавство. Методи і прийоми: порівняльно-історичний метод. Методи і прийоми лінгвістичної географії, лінгвотипології, контрастивної лінгвістики.	12	4	4	2	8
4.	Типологічна і синтаксична класифікація мов. Структурна типологія (Дж. Грінберг).	12	4	2	2	8
5.	Мова як семіотична система.	14	4	2	2	10
6.	Типологія мовних змін.	12	4	2	2	8
7.	Мова і культура.	10	2	2		8
8.	Генеративна лінгвістика. Філософія мови Н. Хомського. Теорія речення. Поняття і терміни.	12	4	2	2	8
9.	Структурна лінгвістика. Компонентний аналіз. Дистрибутивний аналіз. Аналіз за безпосередніми складниками. Процедурний апарат.	10	2	2		8
10.	Текст і дискурс.	12	4	2		8
11.	Когнітивна лінгвістика: концептуалізація і категоризація як основні процеси когніції. Поняття і	12	4	2	2	8

	терміни. Процедурний апарат.					
12.	Узагальнення знань.	12	2	2		10
	Модульний контроль	10				
	<i>Разом за модуль</i>	150	40	24	16	100
	<i>Разом за освітньою програмою</i>	150	40	24	16	100

Тематичний план для заочної форми навчання

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин				
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Самостійна робота
Змістовий модуль І. СУЧАСНА ТЕОРЕТИЧНА ЛІНГВІСТИКА						
1.	Лінгвістика як наука: предмет дослідження, традиційні школи. Основні теоретичні парадигми ХХ-ХХІ ст.: структурна, генеративна, когнітивна, комунікативна.	12		2		10
2.	Поняття лінгвометодології: наукова парадигма (Т.Кун), епістема (М.Фуко), нормальна наука, наукова революція. Історія лінгвістичної науки як зміни парадигм.	12		2		10
3.	Порівняльне мовознавство. Методи і прийоми: порівняльно-історичний метод. Методи і прийоми лінгвістичної географії, лінгвотипології, контрастивної лінгвістики.	14		2	2	10
4.	Типологічна і синтаксична класифікація мов. Структурна типологія (Дж. Грінберг).	10				10
5.	Мова як семіотична система.	14		2	2	10
6.	Типологія мовних змін.	10				10
7.	Мова і культура.	10				10

8.	Генеративна лінгвістика. Філософія мови Н. Хомського. Теорія речення. Поняття і терміни.	24		2	2	20
9.	Структурна лінгвістика. Компонентний аналіз. Дистрибутивний аналіз. Аналіз за безпосередніми складниками. Процедурний апарат.	10				10
10.	Текст і дискурс.	14		2	2	10
11.	Когнітивна лінгвістика: концептуалізація і категоризація як основні процеси когніції. Поняття і терміни. Процедурний апарат.	10				10
12.	Узагальнення знань.	10				10
	Модульний контроль	-				
	<i>Разом за модуль</i>	150	20	12	8	130
	<i>Разом за освітньою програмою</i>	150	20			130

5. Програма навчальної дисципліни (змістового модуля)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Тема 1. Лінгвістика як наука

Структурна лінгвістика. Американський структуралізм. Лінгвістична концепція Л. Блумфільда. Генеративна парадигма. Когнітивна лінгвістика. Комунікативна лінгвістика.

Тема 2. Поняття лінгвометодології.

Наукова парадигма. Епістема. Т. Кун. М. Фуко. Історія лінгвістики як зміна парадигм.

Тема 3. Порівняльне мовознавство.

Генетичне мовознавство. Сер Вільям Джонс як предтеча компаративізму. Порівняльно-історична (генетична) наукова парадигма. Індоевропейська мова або мова-основа. Прабатьківщина індоевропейців (основні гіпотези). Порівняльно-історичний метод. Класифікація індоевропейських мов. Ареальна лінгвістика. Мовний союз. Глотогенез. Глотохронологія.

Тема 4. Типологічна і синтаксична класифікація мов.

Лінгвістична типологія: предмет, цілі, завдання. Засадничі поняття і терміни. Класифікація типів мов. Структурна типологія (Дж. Грінберг). Прийоми і методи лінгвотипології. Контрастивна лінгвістика.

Тема 5. Мова як семіотична система.

Теорія знаків і знакових систем за Ч. Пірсом. Природа та структура знаку. Типологія знаків. Семіотичні ідеї Ч. В. Морріса. Семіотична концепція Р. Якобсона. Структура комунікативного акту. Універсальність опозиції «метафора – метонімія» у мові.

Тема 6. Типологія мовних змін.

Теоретичні засади історичної лінгвістики. Персоналії. Поняття і терміни історичної парадигми у лінгвістиці. Проблема мовних змін у річищі еволюційної теорії (Роджер Ласс). Проблема мовних змін у річищі теорії катастроф. Розвиток мови як динамічної системи.

Тема 7. Мова і культура.

Зв'язок мови з історією і культурою народу. Лінгвістична контактологія. Завдання контактної лінгвістики. Нормативний аспект культури мовлення. Мовна система. Національна мова, мова нації. Літературна і нелітературна мова. Соціальні діалекти. Жаргон як соціальний варіант мови.

Тема 8. Генеративна лінгвістика.

Ноам Хомський і генеративна революція у 50-ті роки ХХ ст. Лінгвістична філософія генеративізму та її витоки: Декарт, Гумбольдт. Ключові поняття і терміни. Еволюція ідей генеративної граматики. Сучасний стан генеративної парадигми.

Тема 9. Структурна лінгвістика.

Компонентний аналіз. Дистрибутивний аналіз. Аналіз за безпосередніми складниками. Процедурний апарат.

Тема 10. Текст і дискурс.

Поняття тексту і дискурсу. Лінгвістика, текст, дискурс, традиція. Когнітивно-комунікативна парадигма.

Тема 11. Когнітивна лінгвістика.

Поняття когніції. Концептуалізація і категоризація як основні процеси когніції. Концептуальний аналіз. Типи когнітивних моделей Дж. Лакоффа. Фрейм. Слот. Контейнер.

Тема 12. Узагальнення вивченого.

6. Контроль навчальних досягнень.

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів

Аспіранти денної форми навчання отримують бали за кожен вид роботи та накопичують їх протягом вивчення дисципліни. Наприкінці курсу загальна кількість балів зводиться до 100-бального рейтингу.

Таблиця 6.1. Розрахунок рейтингових балів за видами поточного контролю

(денна форма навчання)

№ з/п	Вид діяльності аспіранта	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1.	Відвідування лекцій	1	12	12
2.	Відвідування семінарських занять	1	8	8
3.	Робота на семінарських заняттях	10	8	80
4.	Модульний контроль	25	5	125
5.	Виконання завдань для самостійної роботи	5	12	60
Разом 285 балів				
Максимальна кількість балів: 285				
Розрахунок коефіцієнта: $285 : 100 = 2,85$				
Розрахунок залікового балу: кількість балів аспіранта : коефіцієнт 2,85 = заліковий бал				

Для аспірантів заочної форми навчання перевага балів надається за самостійне опрацювання теоретичних завдань модуля, з виставленням балів відповідно до системи, як вказано в таблиці 6.1.

Умовою зарахування проходження дисципліни «Актуальні проблеми германістики» є отримання аспірантом не менше 60-ти балів за результатами всіх видів означених робіт.

6.2. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота передбачає опрацювання та реферований виклад матеріалу (тезово) із запропонованих тем курсу:

1. Мішель Фуко і три епістеми в європейській культурі Нового часу.
2. Концепція наукових революцій за Томасом Куном. Приклади сучасних лінгвістичних парадигм.
3. Корпусна лінгвістика і предмет її вивчення.
4. Основні лінгвальні корпуси англійської мови в Європі: історія створення, автори.
5. Класичний раціоналізм: генеза та еволюція. Від Декарта до Ноама Хомського.
6. Актуальні лінгвістичні парадигми в Україні: персоналії, теоретичні рольові моделі.

7. Св. Августин. Біографія. Вчення про істинне знання.
8. Комунікативна лінгвістика. Впливові європейські та українські парадигми.
9. Порівняльно-історичне мовознавство: історія виникнення та основні прийоми.
10. Ноам Хомський і генеративна революція в лінгвістиці.
11. Американська когнітивна лінгвістика: персоналії, концепції.

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

1. своєчасність виконання – 0,5;
2. повнота обсягу виконання -1;
3. якість виконання - 1;
4. самостійність виконання - 1;
5. виявлення ініціативності – 0,5;
6. виявлення творчого підходу - 1.

6.3. Форма проведення семестрового контролю

Семестровий контроль з дисципліни «Актуальні питання германістики» здійснюється у формі заліку, шляхом підрахування отриманих аспірантом балів за усі види робіт із розрахунком коефіцієнта (див. Табл. 6.1.).

6.4. Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Рекомендовані джерела

Література основна

1. Буніятова І. Р. Еволюція гіпотаксису у германських мовах IV-XIII ст. К. : Вид. центр КНЛУ, 2009.
2. Колесник О.С. Мова та міф у вимірі міждисциплінарних студій : Монографія / О. С. Колесник. – Чернігів: Десна-Поліграф, 2016. 240 с.
3. Левицький В. В. Основи германістики : навчальний посібник для вузів. Вінниця : Нова книга, 2008. 528 с.
4. Левицький В.В. Семасіологія: Монографія для молодих вчених. Вінниця : Нова Книга, 2012. 680 с.
5. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич ; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Л. : Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2003. 278 с.
6. Бережняк В. М. Загальне мовознавство. Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2011. 361 с.
7. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. К. : Видавничий центр "Академія", 2006. 336 с.
8. Корольов І. Р. Основи лінгвістичних знань [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / І. Р. Корольов, Ю. О. Письменна, З. В. Рожченко ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський університет, 2013. 287 с.
9. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. 2. вид. К. : ВЦ "Академія", 2006. 368 с.
10. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства. К. : Видавничий центр "Академія", 2006. 424 с.
11. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. К. : Видавничий центр "Академія", 2006. 463 с.
12. Лучканин С. М. Загальномовознавчі теорії в історії української та румунської лінгвістики (зіставно-діахронне дослідження). К. : Науковий світ, 2012. 339 с.
13. Потебня О. О. Актуальні питання мови та культури. Зб. наук. праць / Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні НАН України ; відп. ред. В. Ю. Франчук. К. : Вид. Дім Дмитра Бураго, 2004. 368 с.
14. Семотюк О. Л. Сучасні технології лінгвістичних досліджень. Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2011. 149 с.
15. Сосюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. К. : Основи, 1998. 324 с.
16. Шевельов Ю. В. Портрети українських мовознавців. К. : Видавничий дім "КМ Академія", 2002. 131 с.
17. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля, 2006. 716 с.
18. Селіванова О.О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд). К.: Фітосоціоцентр, 1999. 148 с.
19. *An Introduction to Language and Linguistics*. (2013). Ralph W. Fasold & Jeff Connor-Linton (Eds.). Cambridge University Press. https://repository.bbg.ac.id/bitstream/531/1/An_Introduction_to_Language_and_Linguistics.pdf
20. Campbell, L. (2000). The History of Linguistics. In Mark Aronoff & Janie Rees-Miller (Eds.), *Handbook of Linguistics* (pp. 81-104). Blackwell Reference Online 10.1111/b.9781405102520.2002.00006.x

21. Chapman, S. (ed.). (2005). *Key Thinkers in the Philosophy of Language and Linguistics*. Routledge
22. Haspelmath, M. (2010). Comparative concepts and descriptive categories in cross-linguistic studies. *Language* 86, 663–687.
23. Law, V. (2003). *The History of Linguistics in Europe. From Plato to 1600*. CUP.
24. Lass, R. (1997). *Historical Linguistics and Language Change*. Cambridge University Press.
25. Newmeyer, F. J. (1986). The Linguistic Wars. Chapter 5. In Frederick J. Newmeyer (auth.), *Linguistic Theory in America*. Academic Press, Inc. Pp. 117-138.
26. Newmeyer, F. J. (1995). *Generative Linguistics: A Historical Perspective (History of Linguistic Thought)*. Routledge.
27. Salmon, V. (1988). *The Study of Language in 17th-Century England*. John Benjamins Publishing Company.
28. Seuren, A. M. (199). *Western Linguistics. An Historical Introduction*. Blackwell Publishers. Ltd.
29. Wenguo P., Mun T.W. (2007). *Contrastive Linguistics: History, Philosophy and Methodology*. Continuum.

Література додаткова:

30. Буніятова І. Р. Типологія мовних змін в історичній перспективі / І.Р.Буніятова // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. – Серія Філологія. – Том 12. – №1. – К. : КНЛУ. – 2009. – С. 57–65.

Інтернет-джерела:

Port Royal Logic. Stanford Encyclopedia of Philosophy.
<https://plato.stanford.edu/entries/port-royal-logic/>

Плани семінарських занять
Семінар 1. Лінгвометодологія

План

12. Поняття лінгвометодології: наукова парадигма, епістема.
13. «Парадигма» Т. Куна та «епістема» М. Фуко.
14. Допарадигмальна доба розвитку лінгвістики.
15. Концептуальні засади основних лінгвістичних дисциплін (порівняльне мовознавство, структурна лінгвістика, генеративна лінгвістика, когнітивна лінгвістика, комунікативна лінгвістика).

Семінар 2. Фердинанд де Соссюр – фундатор сучасного мовознавства.

План

1. Напрями мовознавства, започатковані Ф. де Соссюром. Ідеологія Ф. де Соссюра у мовознавчих парадигмах ХХ ст.
2. Соціологічний напрям у мовознавстві. Персоналії (Сеше, Баллі, Е. Бенвеніст).
3. Структуралізм. Напрями. Персоналії.
4. Лінгвістична концепція Ф. де Соссюра. Мова як знакова система.
5. Основні дихотомії Ф. де Соссюра.

Семінар 3. Порівняльне мовознавство.

План

1. Порівняльно-історичне або генетичне мовознавство (компаративізм).
2. Історія виникнення і становлення. Вільям Джонс як предтеча компаративізму.
3. Поняття індоєвропейської прамови або мови-основи.
4. Основні гіпотези прабатьківщини індоєвропейців: автори.
5. Порівняльно-історичний метод і його прийоми.
6. Класифікація індоєвропейських мов.
7. Ареальна лінгвістика.
8. Зasadничі поняття і терміни (мовний союз, глотогенез, глотохронологія).
9. Європейські мовні союзи (Карпатський, Балканський).

Семінар 4. Лінгвотипологія. Прийоми і методика.

1. Лінгвістична типологія. Предмет, цілі, завдання.
2. Зasadничі поняття і терміни: мовна універсалія, поняття типу мови, ізоморфізм, аломорфізм.
3. Класифікація типів мов за морфологічною ознакою (Гумбольдт).
4. Класифікація типів мов за синтаксичною ознакою (Дж. Грінберг).
5. Прийоми і методи лінгвотипології.
6. Контрастивна лінгвістика. Мета, цілі і завдання. Прийоми і методи.
7. Зasadничі поняття і терміни контрастивної лінгвістики. Аналіз помилок.

Семінар 5. Мова як семіотична система.

План

1. Поняття знаку, його природа, будова, та функції.
2. Знак за Ф. де Соссюром, його базові ознаки, властивості.
3. Знак за Ч. С. Пірсом, його складники.
4. Специфіка мови як знакової системи.
5. Універсальність мови.
6. Динамізм мови.
7. Стійкість мови.
8. Семіотична концепція Ч.В. Морріса.
9. Семіотична концепція Р. Якобсона.

Семінар 6. Типологія мовних змін.

План

1. Теоретичні засади історичної лінгвістики. Персоналії.
2. Поняття і терміни історичної парадигми у лінгвістиці.
3. Проблема мовних змін у річищі еволюційної теорії (Roger Lass).
4. Проблема мовних змін у річищі теорії катастроф.
5. Розвиток мови як динамічної системи.
6. Досягнення історичної лінгвістики кінця ХХ-початку ХХІ ст.

Семінар 7. Генеративна лінгвістика.

План

1. Ноам Хомський і генеративна революція у 50-і роки ХХ ст.
2. Лінгвістична філософія генеративізму і її витоки: Декарт, Гумбольдт.
3. Ключові поняття і терміни: *competence vs. performance*; *I-language, E-language, X'-theory*, etc.
4. Еволюція ідей Генеративної граматики.
5. Сучасний стан генеративної парадигми: теорія інформаційної структури речення.

Семінар 8. Когнітивна лінгвістика.

План

1. Історія виникнення і становлення у 70-і роки ХХ ст.
2. Когнітивна лінгвістика і проблеми відображення знань про світ у мові. Поняття когніції.
3. Основні поняття і терміни когнітивної парадигми: концептуалізація і категоризація як основні процеси когніції.
4. Концептуальний аналіз: матеріал дослідження.
5. Типи когнітивних моделей Дж. Лакоффа: пропозиціональні, схематичні, метафоричні, метонімічні.
6. Прийоми і методи: фрейми, слоти, контейнери.